

**ВПЛИВ НА ІНФОРМАЦІЙНУ БЕЗПЕКУ
В СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ЧЕРЕЗ РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНИХ
РЕСУРСІВ ДЛЯ ФАХІВЦІВ ГАЛУЗІ**

Балашов Костянтин В'ячеславович,

доктор філософії (222 Медицина)

завідувач відділу комунікацій та маркетингу,

Національний університет охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика

Могільницький Андрій Олександрович,

студент медичного факультету № 4,

Національний медичний університет імені О. О. Богомольця,

фахівець II категорії відділу комунікацій та маркетингу,

Національний університет охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика

Захарова Надія Миколаївна,

кандидат медичних наук, доцент

провідний фахівець відділу комунікацій та маркетингу,

Національний університет охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика

Рего Олександра Юлїївна,

асистент та аспірант кафедри соціальної медицини та гігієни

Ужгородський національний університет

Турянця Соломія Михайлівна,

аспірант Школи громадського здоров'я

Національний університет «Києво-Могилянська академія»,

асистент кафедри громадського здоров'я, епідеміології та екології

Національний університет охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика

Пасенко Максим Сергійович,

лікар-інтерн,

Національний медичний університет імені О. О. Богомольця,

молодший науковий співробітник,

Національний університет охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика

Слабкий Геннадій Олексійович,

доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри наук про здоров'я,

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Гульчій Олеся Петрівна

доктор медичних наук, професор,

проректор з науково-педагогічної роботи та міжнародного співробітництва,

Національний університет охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика

Вступ. 2021 р. під егідою Європейського регіонального бюро ВООЗ в Україні проводилося Спільне зовнішнє оцінювання (СЗО), під час якого було проаналізовано та узагальнено вітчизняний та міжнародний досвід впровадження Міжнародних медико-санітарних правил за 19-ма технічними сферами. Згідно з фінальним звітом СЗО розвиток системи громадського здоров'я в Україні серед

іншого гостро потребує 1) адаптації та наближення практик і сервісів охорони здоров'я до потреб кожної громади 2) посилення як вертикальної, так і горизонтальної взаємодії усіх стейкхолдерів (і всередині системи охорони здоров'я, і з інших галузей) 3) подальшого впровадження практик інформатизації діяльності. З метою виконання пріоритетної рекомендації СЗО про створення системи збирання інформації щодо сприйняття ризиків, поведінки та дезінформації з метою аналізу проблем та страхів суспільства у Національному університеті охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика було розроблено проект науково-дослідної роботи з розробки української версії (перекладу та адаптації) Інструменту ЄРБ ВООЗ для дослідження моделей поведінки (WHO Europe's Behavioural Insights Tool), що здобув бюджетне фінансування і здійснюється упродовж 2023-2024 рр.

Мета роботи. Дослідити практики розробки та використання інформаційних онлайн-ресурсів для презентації даних опитувань.

Матеріали та методи. Здійснений пошук інформаційних онлайн-ресурсів, що презентують статистичні дані про здоров'я населення, проаналізовані шляхи їхнього використання.

Результати та обговорення. Одним з важливих технічних заходів є забезпечення вільного доступу медичних кадрів до достовірної інформації про потреби населення, зокрема на рівні окремих громад.

Існують прецеденти – як в Україні, так і у світі – коли дані досліджень використовуються для створення інформаційних ресурсів для фахівців охорони здоров'я. Зокрема, проект моніторингу виконання цілей сталого розвитку ООН [1], Worldometer – сайт, який на основі статистичних даних демонструє зміну основних демографічних та соціальних показників (таких як кількість населення, витрати на охорону здоров'я, кількість осіб з ожирінням тощо) у реальному часі [2], дослідження поведінкових детермінант у контексті пандемії COVID-19 в Україні [3].

Проект моніторингу виконання цілей сталого розвитку ООН [1] дозволяє проаналізувати кожен підпункт кожної цілі сталого розвитку у порівнянні з

іншими країнами та регіонами світу (зокрема в динаміці за останні не менше 20 років), отримати візуалізацію даних на карті світу або окремого континенту, завантажити табличні дані та отримати довідкову інформацію, зокрема визначення та методику вимірювання показника.

Дослідження поведінкових детермінант у контексті пандемії COVID-19 в Україні [3] також дозволяє побачити стратифікацію за статтю, макрорегіоном, типом місцевості, віковою групою. Також, оскільки це дослідження проводилося повторювано, то є можливість порівняти дані з різних хвиль опитування і проаналізувати динаміку, зважаючи на зміну етапів епідемічного процесу.

Інструмент моніторингу поведінки, сприйняття ризиків та дезінформації, що розробляється в НУОЗ України імені П.Л. Шупика у співпраці з Європейським регіональним бюро ВООЗ, передбачає оцінку таких показників, як оцінка благополуччя населення, соціо-демографічний профіль, небажана поведінка, стійкість, довіра до інституцій, використання та довіра до джерел інформації, грамотність щодо здоров'я, ставлення до COVID19 та вакцинації, конспірології, потреба в інформації про здоров'я, локус контролю, сприйняття дезінформації та інформаційна гігієна, детермінанти розвитку неінфекційних захворювань, психічного здоров'я, потреба у фізичній та психологічній реабілітації, оцінка ризиків для здоров'я, взаємодія з сімейним лікарем, доступ до медичної допомоги та екологічне здоров'я.

Цей інструмент був спроектований таким чином, щоб за результатами його впровадження на рівні Центрів контролю та профілактики захворювань – забезпечити регулярний (щорічний або двічі на рік) онлайн-моніторинг у розрізі кожної області, що дозволить порівнювати регіони між собою та відстежувати динаміку зміни показників і таким чином розробляти таргетовані заходи громадського здоров'я високоадаптовані до потреб конкретної групи населення, а також демонструвати отриману інформацію в узагальненому вигляді через веб-сайт проекту для використання фахівцями галузі.

З метою забезпечення відкритого доступу до агрегованих даних можлива адаптація існуючого програмного забезпечення і розробка веб-сайту, на якому

здійснюватиметься публікація даних. Внесення даних у систему може здійснюватися напівавтоматично децентралізовано працівниками Центрів контролю та профілактики захворювань. Розробка програмного забезпечення, моделі взаємодії, проведення перших пілотних опитувань та налагодження роботи може бути здійснене науковим колективом на базі НУОЗ України імені П.Л. Шупика у співпраці з Центром громадського здоров'я та міжнародними організаціями за координації МОЗ.

Висновки. Моніторинг поведінкових детермінант здоров'я на рівні окремої громади є важливим завданням у досягненні високої ефективності системи громадського здоров'я та забезпечення інтеграції з Європейським Союзом в частині імплементації Міжнародних медико-санітарних правил. В Україні спільно з Європейським регіональним бюро ВООЗ розроблений Інструмент моніторингу поведінки, сприйняття ризиків та дезінформації, що дозволить зробити інтервенції у сфері громадського здоров'я точнішими та заснованими на даних. Системне впровадження такого інструменту на рівні Центрів контролю та профілактики захворювань з подальшою розробкою веб-сайту для публікації агрегованих даних дослідження у відкритому доступі для використання фахівцями сфери охорони здоров'я – це шлях до підвищення ефективності системи громадського здоров'я, забезпечення її стабільності та проактивного розвитку як на центральному, так і на регіональному рівнях.

Список використаної літератури

1. Our World in Data team (2023) - "SDG Tracker: Measuring progress towards the Sustainable Development Goals". Published online at OurWorldInData.org. Retrieved from: '<https://ourworldindata.org/sdgs>' [Online Resource]
2. Worldometer <https://www.worldometers.info/> [Online Resource]
3. Дослідження поведінки та ставлень (behavioural insights — BI) у контексті пандемії COVID-19 в Україні <https://www.phc.org.ua/naukova-diyalnist/doslidzhennya/doslidzhennya-z-covid-19/doslidzhennya-povedinki-ta-stavlen-behavioural-insights-bi-u-konteksti-pandemii-covid-19-v-ukraini> [Online Resource]